

Ο Κενωτικός χαρακτήρας της Ιερωσύνης (Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

1. Εισαγωγικά

Υπάρχει κάποια τάση σε πολλούς νεώτερους θεολόγους και κληρικούς, αλλά και στους εκκλησιαστικούς κύκλους, να υπερτονίζουν τη θεσμική διάσταση της ιερωσύνης και τον καθιδρυματικό χαρακτήρα της Εκκλησίας. Συνήθως χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτό κείμενα του αγίου Ιγνατίου του Θεοφόρου, ο οποίος ομιλούσε όχι μόνο ως υπεύθυνος εκκλησιαστικός ηγέτης, αλλά και ως υποψήφιος μάρτυρας. Δεν προβάλλεται και κυρίως δε βιώνεται ο κενωτικός και διακονικός χαρακτήρας της ιερωσύνης.

Φωτο: Ε.Π.

Το γεγονός αυτό έχει πολλές αρνητικές επιπτώσεις. Ο εκκλησιαστικός θεσμός εκλαμβάνεται ως εγκόσμιος οργανισμός με διοικητική εξουσία και ανάλογη γραφειοκρατική οργάνωση. Τονίζεται περισσότερο η υπεροχική θέση των

κληρικών και λιγότερο η διακονική τους προσφορά. Δημιουργείται έτσι σύγχυση κατά την άσκηση της ποιμαντικής της Εκκλησίας. Ωστόσο, στη βιβλική και πατερική παράδοση είναι ξεκάθαρη η διδασκαλία, ότι στη Εκκλησία θεμελιώδη θέση κατέχει το μυστήριο της κενώσεως του Υιού και Λόγου του Θεού. Γι' αυτό και στις ευχές και τα λειτουργικά κείμενα τονίζεται η στενή σύνδεση δόγματος και ήθους αφενός αλλά και η σπουδαιότητα του λειτουργικού ήθους η εάν θέλετε του λειτουργικού μας τρόπου αφετέρου.

2. Χριστός και Εκκλησία

Η ποιμαντική της Εκκλησίας στηρίζεται στη θεολογία, αλλά και η Εκκλησία θεολογεί για ποιμαντικούς λόγους. Ολόκληρο το σχέδιο της θείας οικονομίας με κορύφωση την ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου του Θεού αποτελεί τη βάση της ποιμαντικής. Ο Χριστός με το σταυρό, την κάθοδο στον άδη και την ανάστασή του, έθεσε τα ιστορικά θεμέλια της Εκκλησίας, η οποία υπήρχε εξαρχής, αλλά τελειώθηκε στο πρόσωπο του Χριστού και φανερώθηκε δημοσίως κατά την ημέρα της Πεντηκοστής[1].

Ο ιερός Χρυσόστομος διδάσκει ότι: «Η Εκκλησία από της πλευράς του Χριστού συνέστη ... Επειδή γαρ ο Χριστός εις τον σταυρόν ανηνέχθη, και προσηλώθη, και απέθανε, "προσελθών εις των στρατιωτών ένυξεν αυτού την πλευράν, και εξήλθε αίμα και ύδωρ"· και εξ εκείνου του αίματος και του ύδατος η Εκκλησία άπασα συνέστηκεν»[1]. Έτσι οι πιστοί γίνονται μέλη της με το ύδωρ του βαπτίσματος και τρέφονται με το αίμα της θείας Ευχαριστίας.

Το έργο του Χριστού συνεχίσθηκε από τους αποστόλους και τους διαδόχους τους, επισκόπους και πρεσβυτέρους, οι οποίοι πρέπει να είναι ενωμένοι και να έχουν την αναφορά τους στην κεφαλή της Εκκλησίας, τον Χριστό. Όχι μόνο οι κληρικοί, αλλά όλο το εκκλησιαστικό πλήρωμα καλείται να είναι αρμονικά ενωμένο και να έχει την αναφορά του στον Χριστό. Ο Χριστός σύμφωνα με τα λόγια του ιερού Χρυσόστομου είναι «η κεφαλή, ημείς το σώμα... Αυτός θεμελιος, ημείς οικοδομή· αυτός άμπελος, ημείς τα κλήματα· αυτός ο νυμφίος, ημείς η νύμφη· αυτός ο ποιμήν, ημείς τα πρόβατα· οδός εκείνος, ημείς οι βαδίζοντες· ναός πάλιν ημείς, αυτός ένοικος· αυτός ο πρωτότοκος, ημείς οι αδελφοί· αυτός ο κληρονόμος, ημείς οι συγκληρονόμοι· αυτός η ζωή, ημείς οι ζώντες· αυτός η ανάστασις, ημείς οι ανιστάμενοι· αυτός το φως, ημείς οι φωτιζόμενοι». Και καταλήγει τονίζοντας τον αδιάρρηκτο σύνδεσμο των μελών με τον Χριστό: «Ταύτα πάντα ένωσιν εμφανίει, και ουδέν μέσον κενόν αφήισιν είναι, ουδέ το μικρότατον»[1]. Εξάλλου το μυστήριο του βαπτίσματος αναγεννά οντολογικά τον άνθρωπο, ενώ η ιερωσύνη αποτελεί πνευματικό λειτούργημα και διακόνημα για τη σωτηρία του κόσμου[1].

Ο κληρικός στην ορθόδοξη χριστιανική παράδοση δεν νοείται ως απλός θρησκευτικός λειτουργός, όπως απαντά σε νομικά κείμενα αλλά και σε άλλες θρησκείες. Στις πηγές υπάρχει ποικιλία όρων με τους οποίους εκφράζεται το έργο του ποιμένα, που αρχίζει από την ιερουργία των μυστηρίων. Είναι ιερέυς καθώς επίσης και προεστώς ή προϊστάμενος, πρόεδρος, ηγούμενος, διδάσκαλος, μυσταγωγός, ιατρός των ψυχών, οικονόμος των μυστηρίων[1]. Στους Έλληνες Πατέρες και ιδιαίτερα στον άγιο Γρηγόριο το Θεολόγο, εκτός των άλλων ο κληρικός είναι θεραπευτής[1], υπηρέτης και συνεργός στην πορεία προς τη θέωση[1].

Κατά τις Συνόδους, που συγκροτήθηκαν στη μακραίωνη ιστορία της εκκλησίας, οι Πατέρες διέτύπωσαν με την επιστασία και το φωτισμό του Αγίου Πνεύματος τα δόγματα και τους ιερούς κανόνες. Οι συνοδικές αποφάσεις διασώζουν την αλήθεια του ευαγγελικού μηνύματος και διασφαλίζουν τις σωτηριολογικές προϋποθέσεις για τα μέλη του εκκλησιαστικού σώματος. Η ποιμαντική χωρίς τη θεολογία γίνεται τυπική και επιφανειακή. Εγκλωβίζεται σε κώδικες δεοντολογίας, ή μετατρέπεται σε καθηκοντολογία.

[Συνεχίζεται]

1. Βλ. Ι. Καρμίρη, *Η εκκλησιολογία των τριών ιεραρχών*, Αθήναι 1962, σ. 5 κ.ε.
2. Ιω. Χρυσοστόμου, *Εγκώμιον εις Μάξιμον 3*, PG 51, 229.
3. Ιω. Χρυσοστόμου, *Ομιλία εις Α΄ Κορινθίους 8,4*, PG 61, 72-73.
4. Βλ. Συμεών Θεσσαλονίκης, *Αποκρίσεις*, 13, PG 155, 860B-C καθώς και *Περί των ιερών χειροτονιών*, PG 155, 381B και 392B.
5. Βλ. John H. Erickson, *The challenge of our past, Studies in Orthodox Canon Law and Church History*, Vladimir's Seminary Press, NY 1991, σ. 54.
6. Βλ. *Απολογητικός τής εις Πόντον φυγής*, 21, PG 35, 429C.
7. Βλ. *ό.π.*, 26, PG 35, 436AB. Πρβλ. J. Erickson, *ό.π.*, σ. 56.